

Handläggare
Linda Lindblom
Telefon: 0850822310

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2022-03-24

Förbättrade åtgärder när barn misstänks för brott (SOU 2022:1)

Yttrande till kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Utredningen har haft i uppdrag att se över regelverket för utredningar mot barn som misstänks för brott, i syfte att förbättra detta regelverk och säkerställa att en hög grad av rättssäkerhet och effektivitet upprätthålls i sådana utredningar.

Sammantaget ställer sig förvaltningen positiv till betänkandets förslag.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har den 2 februari 2022 skickat en remiss av betänkandet gällande en utredning med uppdraget att se över regelverket mot barn som misstänks för brott, i syfte att förbättra detta regelverk och säkerställa att en hög grad av rättssäkerhet och effektivitet upprätthålls i sådana utredningar. Remissen har skickats till stadsledningskontoret, socialnämnden, samt fyra stadsdelsnämnder med svar senast den 22 mars 2022.

Ärendet

Utredningen har haft i uppdrag att se över regelverket mot barn som misstänks för brott, i syfte att förbättra detta regelverk och säkerställa att en hög grad av rättssäkerhet och effektivitet upprätthålls i sådana utredningar.

Barn som inte har fyllt 15 år och som misstänks för brott kan bli föremål för en brottsutredning enligt bestämmelserna i 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). Utredningen har analyserat om bestämmelserna om dessa

§31-utredningar är ändamålsenliga och om de tillämpas på avsett sätt samt att lämna förslag på nödvändiga författningsändringar.

Genom bevistalan enligt 38 § LUL kan skuldfrågan för ett barn som inte är straffmyndig och som misstänks för att ha begått ett brott prövas i domstol. Utredningen har haft i uppdrag att se över systemet med bevistalan samt att analysera hur en påföljd ska kunna dömas ut om det efter det att en dom beträffande bevistalan skulle framkomma att gärningspersonen, i motsats till vad som tidigare antagits, hade fyllt 15 år då brottet begicks.

I uppdraget har det också ingått att ta ställning till om bestämmelserna om förhör med barn under 18 år som misstänks för brott är ändamålsenliga och att utreda behovet av en ökad närvaro av företrädare för socialtjänsten vid inledande förhör. Dessutom har uppdraget omfattat om nuvarande bestämmelser angående rätten för ett barn som misstänks för brott, att ha insyn i utredningen och att ta del av utredningsmaterialet, det vill säga om bestämmelserna behöver förtydligas i något avseende.

Utredningen har också haft till uppgift att ta ställning till om gällande bestämmelser om socialnämndens yttranden om unga lagöverträdare är ändamålsenligt utformade och att, vid behov, föreslå åtgärder för att säkerställa att yttrandena håller hög kvalitet.

Utredningen beskriver även hur samverkan mellan olika berörda myndigheter kan stärkas när det gäller barn som misstänks för brott.

Barn under 15 år kan under vissa förutsättningar drogtestas där utredningen haft i uppdrag att utvärdera bestämmelserna om drogtestar av barn under 15 år och att bedöma om bestämmelserna är ändamålsenligt utformade och vid behov lämna förslag som säkerställer att drogtestar kan genomföras i tillräcklig omfattning.

Under vissa förutsättningar kan åklagare meddela ett strafföreläggande i stället för att väcka åtal. I utredningens uppdrag har ingått att ta ställning till om möjligheten att utfärda strafföreläggande bör utvidgas till att också omfatta ungdomstjänst och i vilka situationer det i så fall bör vara möjligt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Nedan följer förvaltningens synpunkter på de förslag som utredningen presenterat med relevans för förvaltningens ansvarsområde.

Utredningar enligt 31 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Förvaltningen är positiv till en mindre restriktiv utformning av bestämmelserna, Detta så att det blir enklare att inleda en utredning enligt 31 § LUL. Det är förvaltningens erfarenhet att andelen LUL-utredningar som initieras av socialtjänsten är låg och att det inte förändrats och blivit fler sedan den lagändring som gjordes för fler år sedan, det vill säga ändringen fick inget effekt. Det är bra att kunskapshöjande åtgärder vidtas för att öka andelen utredningar med stöd av 31 § LUL och att utbildningar kring detta behöver tas fram nationellt, till exempel av Socialstyrelsen. Detta kunskapsstöd kan sen enkelt den lokala socialtjänsten använda för att höja kompetensen inom området så att arbetet kring unga lagöverträdare förbättras ytterligare.

Socialtjänstens närvaro vid förhör med barn som misstänks för brott

Socialtjänsten har, vilket framkommer i utredningen, en central roll att spela när barn misstänks för brott. Detta bland annat genom att medarbetare från socialtjänsten är närvarande vid förhör med barn. Socialtjänsten ska utgöra ett viktigt stöd för barnet i förhörssituationen, men medverkan bör också gynna socialtjänstens fortsatta arbete med ärendet gällande barnet och dess vårdnadshavare för att få stöd och hjälp för att bryta eller minska risken för att hamna i kriminalitet. Förvaltningen har en hög ambition att närvara vid förhör med barn under 18 år, men det kan vara svårt att få till deltagandet av rätt verksamhet/person vid akuta situationer och påverkar kontinuiteten i arbetet.

Förvaltningen är positiv till att utredningen föreslagit att företrädare från socialtjänsten ska delta vid förhör.

Förslaget kommer få konsekvenser för stadsdelsförvaltningen och för socialförvaltningens verksamheter genom att socialtjänsten i ökad utsträckning ska närvara vid förhör med barn.

Socialnämndens yttranden

Innan beslut om åtal fattas för personer under 18 år ska, som huvudregel, ett yttrande från socialnämnden begäras in enligt 11 § LUL som vägleder åklagarens beslut om åtal och domstolens påföljdsbestämning.

Förvaltningen bedömer att kunskapen är god vad yttranden ska innehålla men vid enstaka perioder med hög personalomsättning kan behov av förbättring finnas i vissa perioder hos de tjänstepersoner som skriver yttranden. Staden har dessutom en egen

utbildning kring unga lagöverträdare som väl uppfyller behoven av löpande kunskapsinhämtning.

Förvaltningen är positiv till att bestämmelsen i 11 § LUL ska kompletteras med en skyldighet för socialnämnden att i ett yttrande redovisa i vilken utsträckning den som yttrandet gäller, har fullgjort en tidigare utdömd påföljd avseende ungdomstjänst eller ungdomsvård.

Det misstänkta barnets rätt till insyn i utredningen

Förvaltningen anser att det är viktigt att barn får ta del av utredningen om brottet genom att hjälp och stöd ges även för personer under 15 år vid § 31-utredningar. Barnrättsperspektivet är viktigt att beakta och det är av yttersta vikt att barn erbjuds hjälp att förstå processen på ett sätt som passar just dem.

Samverkan

En nära och väl fungerande samverkan mellan socialtjänsten, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten är mycket avgörande när det gäller att skapa goda förutsättningar för att kunna vidta snabba och effektiva åtgärder för barn som misstänks för ett brott.

Förvaltningen vill påtala att de finns utmaningar i samverkan utifrån gällande sekretesslagstiftning som försvårar att samarbetet fungerar optimalt.

Drogtester av barn under 15 år

Det finns med stöd av LUL, möjlighet att med tvång drogtesta barn under 15 år som misstänks för att olovligen ha brukat narkotika med att bestämmelsen används i begränsad omfattning. Ett sådant drogtest kan genomföras om det är nödvändigt för att avgöra behov av insatser från socialtjänsten.

Förvaltningen är positiv till att bestämmelsen i LUL ges ett mindre återhållsamt utförande så att drogtest kan ske för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för barnet. För att göra detta på ett rättssäkert sätt bör kunskapshöjande insatser ges till socialtjänsten och Polismyndigheten kring drogtester.

Bevistalan

Det är bra att socialtjänsten även fortsättningsvis föreslås ha rätt att göra framställan hos åklagare om att en bevistalan ska väckas.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Yvonne Kokkola
Avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remissunderlag
2. Förslag till åtgärder när barn misstänks för brott (SOU 2022:1)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2022-03-08
Yvonne Kokkola, avdelningschef	2022-03-07